

gaia

GAIA - Tidsskrift for international solidaritet - nr. 63 - sommer 2009

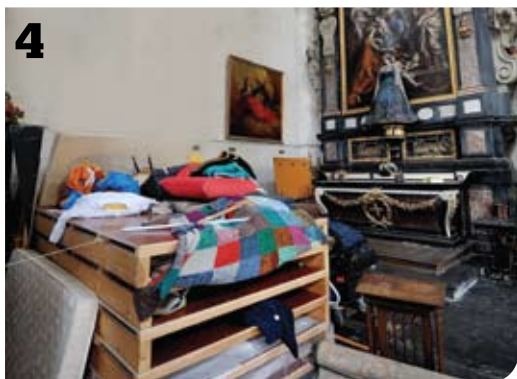
TEMA:

KRISE

Colombia
Befrielseskamp

Sydafrika
Kirkebesættelse

4

TEMA:

18

INDHOLDSFORTEGNELSE

GAIA 63 - Sommer 2009

- 03 Leder
En krise som alle andre?
- 04 Baggrund
Kirkebesættelse som aktionsform
- 07 Annonce
Ny Brasilien-gruppe i IF
- 08 Tema:
Søm i neoliberalismens kiste
- 14 Tema:
Vi vil ikke betale for Jeres krise
- 18 Reportage:
Besættelser og blikbyer
- 22 Analyse:
Den nationale befrielseskamps problemer III
- 30 Interview:
Frivillig i kampen om jorden

GAIA udgives fire gange årligt af Internationalt Forum (IF). IF er en ungdomsorganisation, der siden 1970 har været aktiv i oplysningsarbejde om fortrinsvis den 3. Verden, indsamlingsarbejde til folkelige organisationer og frihedsbevægelser, protestkampagner mod krænkelse af menneskerettigheder samt udsending af unge til arbejde i folkelige organisationer i den 3. Verden. Geografisk er arbejdet koncentreret om Latinamerika, Mellemøsten, Sydøstasien, EU og Baskerlandet.

Redaktion:

Anna Storr-Hansen, Anne Rehder, Asta Nielsen, Søren Henriksen, Lars Gaardsøe og Tobias Frost.

Artiklernes indhold udtrykker ikke nødvendigvis redaktionens holdning.

Oplag: 1200
Tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS.
ISSN: 0908-2492

Internationalt Forum
Griffenfeldsgade 41
2200 København N
Tlf: 35 37 18 89

gaiaeredaktionen@internationaltforum.dk
www.internationaltforum.dk

Medlemsskab af IF inkl.
GAIA-abonnement: 100 kr. pr. år.
Særskilt Abonnement: 200 kr. pr. år

did
ge

EN KRISE SOM ALLE ANDRE?

Den verdensomspændende økonomiske krise har siden det amerikanske boligmarked krakkede i sidste efterår, været et stort samtaleemne. Særligt på venstrefløjen er krisens årsager blevet debatteret.

Her kredser analyserne tit om at det er 'kapitalismens natur' at producere kriser, og at krisen derfor er én ud af de mange kriser som den kapitalistiske økonomi er endt i siden 1800-tallet. De marxistiske analyser af den økonomiske krise fokuserer altså på de kapitalistiske krisers generelle kendetegn og Marx' begreb om profitratens tendens til fald.

De mere keynesianske analyser, der vil forstå krisen som mere end en tilbagevendende hændelse i kapitalismen og vil udpege nogle mere konkrete årsager til denne krise har ofte udråbt de grådige spekulanter som bagmænd. Og derefter hævdede at vi gennem regulering kan skabe en menneskelig kapitalisme. Ofte vil denne slags analyser hævde at krisen er begrænset til finanssystemet og at realøkonomien er grundlæggende sund.

Den marxistiske analyse overser ofte det specifikke ved netop denne krise, imens den keynesianske analyse forbigår de langsigtede krisedynamikker i den kapitalistiske økonomi. En interessant analyse af krisen tager udgangspunkt i hvilken historisk situation krisen har bragt kapitalismen i og hvilke perspektiver der er for en fremtidig økonomi, og det er med dette perspektiv, at vi i dette nummer af GAIA vil sætte fokus på krisen.

Den amerikanske økonomiske historiker, Rober Brenner, mener at den nuværende krise er et symptom på nogle grundlæggende problemer hos de rige økonomier, der siden 1973 er blevet voldsomt svækkede, hvis man ser på BNP, reallønninger og investeringer. Samtidig er selv højrefløjens ideologer, som Francis Fukuyama, nu begyndt

at tale om at vi må til at re-regulere store dele af økonomien, og sår dermed tvivl om neoliberalismens velsignelser. Det sker efter det er blevet klart for selv nogle borgerlige økonomer, at neoliberale politikker ikke har været med til at skabe udvikling blandt verdens fattigste, men tværtimod har medført mere forarmelse og ulighed.

Meget tyder på at vi nu står overfor et stort opbrud i økonomien på flere planer og at en central komponent i krisen er svækkelsen af det økonomiske paradigme omkring fossile brændstoffer og bilismen som dominerende transportform. Flere af verdens største bilproducenter er i dyb krise. Kapitalismens historie har været domineret af forskellige energikilder. Fra dampmaskinen over kulkraften til olien. Og nu ser det ud til at olien er ved at være forældet. Men spørgsmålet er om en "New Green Deal" vil blive en realitet, eller om en grøn kapitalisme er en illusion der ikke reelt vil udfordre de store klima-syndere, energiselskaberne, bil- og flyindustrien.

Kriser er gode for kapitalismen fordi de skaber grundlag for nye perioder med vækst baseret på nye produkter og nye måder at producere på. Men det er altid almindelige mennesker der skal betale for at kapitalismen kommer sig over chokket, i form af massiv arbejdsløshed, skattefinansierede bankpakker og denne gang også klimaforandringer der er ved at ændre betingelserne for livet på jorden.

Klima-krisen og neoliberalismens krise har skabt et potentiale for en gennemgribende kapitalismekritik og en diskussion om hvem der har magt og ret til at forme fremtidens økonomiske visioner. Visioner for et økonomisk system der ikke skal gennemgå jævnlige kriser og depressioner for at kunne overleve, på bekostning af de mennesker der er en del af det.

KIRKEBESÆTTELSE SOM AKTIONSFORM: HISTORIEN OM SANS PAPIERS

Det gælder om at mobilisere befolkningens støtte. De udvisningstruede irakere i Brosons Kirken kan passende søge inspiration i den franske *Sans Papiers*-bevægelse, der har nytænkt de papirløses kamp for asyl.

Jens Pfeifer

Den 18. marts 1996 besatte 300 illegalliserede afrikanske indvandrere kirken Saint Ambroise i Paris og kollektivet Sans Papiers (uden papirer) åbnede dermed for en åben konflikt med den franske stat, som stadigvæk i gang i dag.

Aktionen kom meget uventet, blandt andet fordi den organiserede sig udenom flygtningeorganisationer. De første 300 »aktivister« kom fra et afrikansk arbejderbosted i Montreuil i Paris' forstad, hvor immigranterne allerede over de sidste år havde praktiseret en slags selvforvaltning udenom staten og dens indvandrings- og integrationslove. Kollektivets fælles udgangspunkt i Saint Ambroise kirken var deres fuldstændige retsløshed, og det simple krav om at ændre deres uholdbare situation.

Nyheden om besættelsen af kirken spredte sig meget hurtigt, og medierne, inklusive fjernsyn og radio, kastede sig over begivenhederne. »Papirløsheden« blev til aftensnyheder, og med ét blev hele Frankrig konfronteret med Sans Papiers prekære og umenneskelige situation. Kirken Saint Ambroise blev hurtigt til et mødested for mennesker »uden papirer« og deres fælles kamp rettede sig fra starten af mod Frankrigs racistiske lovgivning med fokus på de såkaldte Pasqua-love fra henholdsvis 1986 og 1993.

Den første Pasqua lov fra 1986 indførte muligheden for en »tilbagesendelse til grænsen« (reconduite à la frontière) som ikke kunne ankes. Madjiguène Cissé, som snart avancerede til en af Sans Papiers talspersoner beskriver Pasquas tre hovedmål som følgende: skarp fremgangsmåde mod illegal indvandring, forsvar af den offentlige orden, fjernelse af alle uønskede udlændinge.

Illegalliserede er ikke kun retsløse, men altid per definition skyldige, og dermed presset ind i en situation hvor de konstant er nødt til at skjule sig, ikke at vække opmærksomhed,

og derfor under ingen omstændigheder kan kræve deres ret til at blive hørt. Med besættelsen af Saint Ambroise kirken var politikerne og offentligheden pludseligt konfronteret med en virkelighed som officielt ikke fandtes, en virkelighed som med ét havde fået konkrete ansigter.

Fra kirkebesættelsen til en autonom bevægelse

Med deres første aktion skabte den opkommende Sans Papiers-bevægelse ikke kun opmærksomhed og forvirring, men aktionen medførte også en vis grad af sympati og støtte fra befolkningens side. Ikke desto mindre var politikernes og politiets umiddelbare reaktion en særdeles voldsom rydning af kirken den 24. marts 1996. Rydningen udløste en hidtil ikke set solidaritetsbølge: humanistiske organisationer, den radikale venstrefløj, nogle fagforeninger, det kommunistiske parti såvel som en række personligheder fra det offentlige liv tilsluttede sig eller støttede Sans Papiers-bevægelsen.

En meningsundersøgelse viste at hele 53 % af den franske befolkning viste en generel sympati for de kæmpende illegalliserede. (AutorInnenkollektiv 2000:43). Efter endnu en voldsom rydning, denne gang fra Saint Bernard kirken, fandt Sans Papiers-bevægelsen husly i forskellige organisationers lokaler, som f.eks i Post fagforeningen (Sud-PTT) og jernbane fagforeningen CFDT.

Bevægelsen opbyggede straks en slags autonom struktur, med blandt andet et stormøde som demokratisk instans, som fungerede både som rådgiver og beslutningstager. Cissé gør opmærksom på, at Sans Papiers-bevægelsen samtidigt var præget af interne kampe, først og fremmest kvindernes kampe om deres position og for deres stemme indenfor bevægelsen.

Bevægelsen spredte sig over hele Frankrig. De forskellige Sans Papiers-kollektiver fun-

gerede som autonome enheder, men agerede kollektivt – kampene mod udvisninger og for rettigheder forhandlede og udkæmpedes ikke som enkeltkampe, men altid som alle Sans Papiers kollektive kamp. Siden bevægelsens start i 1996 understregede de involverede deres kampes autonomi, dvs. at der er tale om en kamp som organiserer sig udenom repræsentanter i form af humanitære eller politiske organisationer.

I slutningen af år 2000 præsenterede Cissé et foreløbigt resultat af Sans Papiers kamp siden 1996. Højdepunktet var årene 1996/97, hvor bevægelsen, med stort støtte fra befolkningens side, nåede at gennemryste hele det franske politiske system for et kort øjeblik. Staten reagerede dog meget hurtigt med delvist at inkorporere Sans Papiers krav i den officielle politik.

Resultatet var ikke en diskussion om illegaliseringen som sådan, men snarere en række af indrømmelser og lempelser i forhold til enkelte og konkrete tilfælde. Indrømmelser gældende for nogle kombineret med en repressionsbølge mod Sans Papiers i det hele taget, var med til at berolige situationen. Alene i løbet af de første seks måneder i 2000 blev 21.500 mennesker indkaldt af myndighederne angående manglende opholdstilladelser. Tallet svarer til en stigning på 95% i forhold til 1999.

Sans Papiers besættelse af kirken var succesrig, idet det lykkedes at mobilisere en betydelig del af den franske befolkning.

Vigtigt med civilbefolkningens støtte

Irakernes besættelse af Vor Frue kirken og nu Borsons kirke på Nørrebro kan blive forholdsvis forgæves, hvis ikke civilbefolkningen støtter irakerne. Danmarks racistiske politiske system er ligeglad med at nogle afviste irakere gør opmærksom på deres prekære, og i sidste instans potentielt livsfarlige situation. Irakerne har brug for civilbefolkningens støtte, for at blive hørt og for at der åbner sig en mulighed for at intervenere.

Så sent som i november 2003 deltog nogle talsmænd/kvinder fra Sans Papiers-netværket i ESF (European Social Forum) i Paris, hvor de i forbindelse med workshoppen »Migration, Refugees and being made illegal in Europe« konfronterede deltagerne »med papirer« med følgende udsagn: »We need your support, but the struggle is primary ours« (vi har brug for jeres støtte, men det er primært vores kamp). Samtidigt gjorde de tilstedeværende repræsentanter af Sans Papiers-bevægelsen opmærksom på, at de respektive talere som optrådte i workshopperne »Transnational Migration« og »Illegality« udelukkende var personer med papirer og at personer uden papirer var fraværende på podiet.

Som spontan reaktion organiserede Coordination Nationale de Sans Papiers i Frankrig deres egen workshop, hvor talerne var medlemmer af de forskellige Sans Papiers-bevægelser fra bl.a. Italien, Schweiz, Frankrig, Portugal, Spanien, Tyskland og Belgien og hvor de understregede nødvendigheden af en selvbestemt, autonom organisation samt repræsentation. Sans Papiers styrke viste sig i forbindelse med afslutningsdemonstrationen hvor den franske Coordination Nationale de Sans Papiers krævede retten til at anføre demonstrationen.

ESF afviste Sans Papiers krav med begrundelsen at de ikke kunne garantere de »papirløses« sikkerhed, og at de derfor under demonstrationen skulle »placeres« bag de forskellige franske organisationer. Sans Papiers modsatte sig ESF's beslutning og positionerede sig i demonstrationens forreste del, mellem den queer/feministiske blok og de anti-racistiske solidaritetsgrupper. Krav som »ingen grænser« og »papirer til alle« var toneangivende.

Jens Pfeifer er skribent på openhagen.net og har under titlen »Illegal[iserede] migranter som nutidens homo sacer« skrevet speciale i moderne kultur om bl.a. Sans Papiers-bevægelsen. Artiklen har tidligere været bragt på modkraft.dk/kontra-doxa

NY BRASILIEN-GRUPPE I IF

Der er dannet en ny Brasilien-gruppe i IF. Gruppen støtter organisationen MSTS - o Movimento dos Sem Teto Salvador - Bevægelsen for dem uden tag Salvador. Vi starter arbejdet med en solidaritetsrejse til byen Salvador i Brasilien i januar 2010.

MSTS er en social bevægelse i Salvador i Brasilien, som besætter tomme huse og grunde i byen og tager dem i brug som bolig og bosted. MSTs opstod i 2003 og er vokset lige siden. I Salvador findes der mellem 20 og 25 besatte områder og huse, der huser fra 15 til 1000 familier hver.

Lige nu er de i gang med at koordinere arbejdet i de forskellige områder for at samle bevægelsen, men de er få der arbejder ud fra en kollektiv, social bevidsthed, da størstedelen er en del af MSTs på grund af nød, sult og hjemløshed. Udover det har de ingen ressourcer, får kun dårlig omtale i medierne,

bliver jagtet af politiet, som slipper af sted med det og de har i det hele taget brug for noget opbakning og støtte udefra.

Internationalt Forum opstarter en Brasilien-gruppe, der kan støtte MSTs – og du kan være med.

For at starte gruppen op arrangerer vi en solidaritetsrejse til Salvador i Brasilien til januar 2010. Formålet er at lære bevægelsen at kende og udføre et konkret stykke solidaritetsarbejde sammen med folk i MSTs. Der er for eksempel hårdt brug for installation af elektricitet, miljøoplysning, forbedring af sanitetsforholdene, undervisningsmaterialer og mange andre ting. Hvis du har lyst til at være en del af arbejdet i Salvador og til at være med til at starte gruppen op, kan du tage med til Brasilien i januar.

I Brasilien taler de portugisisk, så vi skal også lære sproget. Internationalt Forum tilbyder derfor gratis portugisisk-undervisning fra september til alle, der er interesserede.

**Er du interesseret? Så kontakt Rose på
rosejunk@care2.com eller 26959509
 eller Internationalt Forum på
info@internationaltforum.dk eller 35371889.**

SØM I NEOLIBERALISMENS KISTE

Hvorfor er den økonomiske krise indtruffet nu? Hvilke geopolitiske forandringer medfører den? Vil den svække USA's hegemoni? Hvad er finansialisering? Og kan økonomiens problemer løses gennem keynesianske redskaber? GAIA ser nærmere på krisens årsager og konsekvenser og på verdensøkonomiens udvikling siden 1970'erne, en periode som nogle økonomiske historikere har kaldt 'én lang nedtur' for den rige verden.

Anna Storr-Hansen

Den økonomiske krise, hvis indledning blev markeret af krakket på USA's boligmarked i efteråret 2008, er flere gange blevet sammenlignet med krisen i 1930'erne. Det der adskiller de to kriser er imidlertid, at den nuværende i højere grad er global, idet mange flere lande er blevet integreret økonomisk, og derfor vil krisen ramme langt flere mennesker, særligt efter fire årtier med økonomisk afregulering. Samtidig markerede krisen i 1930'erne indledningen til USA's hegemone position i verdensøkonomien, mens den nuværende snarere markerer afslutningen og peger frem mod en ny geopolitisk orden.

De grådige spekulanter

I flere årtier med neoliberal dominans har kritik af markedsøkonomien og den uregulerede kapitalisme haft en meget marginal position i offentligheden. Derfor er det et skridt i den rigtige retning at udråbe mangel på økonomisk regulering og grådige spekulanter som årsagerne til den økonomiske krise. Men det er ikke tilstrækkeligt. Hvis man vil forstå den finansielle og økonomiske krise må man se den som et symptom på andre forhold i økonomien. Som den økonomiske historiker Robert Brenner påpeger, har økonomien i de vestlige lande været på en lang rutsjetur siden 1973.

Det vil sige, at de indikatorer man normalt bruger til at måle væksten, f.eks. BNP og real-lønninger, har haft det sløjt. Siden 1970'erne er reallønningerne stagneret i USA, i det meste af Europa har arbejdsløsheden været meget høj, og væksten har været rekordlav. Men også det globale Syd har mærket nedturen, bl.a. gennem de voksende slumområder, der nu huser størstedelen af verdens befolkning, tilsvarende rekordlav vækst, gældskrisen og den høje frekvens af finansielle kriser. Her står det også klart at den økonomiske guldalder, som de første 30 år efter Anden Verdenskrig er blevet kaldt, definitivt er ovre.

Konkurrencen tager til

For at forstå den lange nedtur må man kigge tilbage på den økonomiske udvikling i 1960'erne. Allerede i 1960'erne opstod der overkapacitet i fremstillingsindustrien på globalt plan, hvilket betød at der blev produceret flere og flere varer, men at der ikke var nok efterspørgsel til at få dem afsat. Dette var situationen, efter nye producenter var blevet integreret på verdensmarkedet, heriblandt Tyskland og Nordøstasien. I bilindustrien begyndte Toyota for eksempel at udkonkurrere de europæiske og amerikanske mærker, bl.a. på grund af deres organisering af produktionen, kendt under navnet LEAN. Der var altså opstået en skarp konkurrencesituation, idet mange flere producenter var kommet på banen, end der var lige efter Anden Verdenskrig. Det betød at profitterne sank, alt imens de kriseramte virksomheder forsøgte at opretholde indtjeningen gennem teknologiske investeringer, afskedigelser og lønsænkninger. Samtidig med, at lønningerne blev presset ned for at opretholde profitterne, begyndte regeringer i Vesten at opgive den keynesianske økonomiske politik, der netop fokuserer på at opretholde efterspørgslen. Som man kan tænke sig, afhjalp dette ikke manglen på efterspørgsel, men gjorde faktisk problemet endnu værre. Samtidig skete der en radikaliserings af arbejderbevægelserne og andre sociale bevægelser i slutningen af 1960'erne, i forbindelse med at inflationen åd lønstigningerne op. Dette resulterede i en bølge af arbejdskampe, som markerede et afgørende opgør med efterkrigstidens monotone fabriksarbejde og den fordristiske organisering af arbejdet.

Neoliberal modoffensiv

Politikernes svar på de skrantende profitter og arbejdsmilitansen var at slå hårdt ned på fagforeninger og sociale bevægelser og indlede den neoliberale æra. Mere konkret forsøgte man at genoprette profitterne ved at sænke

KAPITALISTISKE K

produktionsomkostningerne bl.a. gennem outsourcing af manufakturproduktion, effektivisering på alle planer – også den offentlige sektor – og integration af Asien i verdensøkonomien.

I Vesten, hvor man satsede på at beholde de videns- og serviceintensive brancher, var problemet med den manglende efterspørgsel stadig ikke løst. Den måtte stimuleres, men da de neoliberale dogmer ikke tillod keynesianske finanspolitiske tiltag, blev den forsøgt kompenseret gennem rentesænkninger og øgede muligheder for udlån.

Det politiske svar på overproduktionskrisen var altså ikke keynesiansk. I stedet for at pumpe penge ud i samfundet og investere i den offentlige sektor, skar man ned på de offentlige budgetter og øgede samtidig mulighederne for at låne penge til forbrug, samtidig med at man oprettede pensionsfonde og på den måde øgede kapitalansamlingerne til rådighed for finansielle institutioner. Finanssektoren blev afreguleret, hvilket betød at det ikke længere var et offentligt anliggende hvem der skulle låne penge og hvor mange. Mønstrer var klart. Så længe man ikke ønskede at give folk højere lønninger, men stadig gerne vil have dem til at forbruge varer, var den sidste mulighed at give dem kreditkort.

Kapitalistiske kriser har været en del af en tilbagevendende dynamik i kapitalismen siden starten af 1800 tallet. Selvfølgelig har der været kriser før, i forbindelse med dårlig høst, krige eller sygdomme. Men det særlige ved kapitalistiske kriser er, at de ikke indtræffer på grund af knaphed på produktionskapacitet eller fødevarer. Der kan sagtens være rigeligt fødevarer under en krise, problemet er, at folk ikke har råd til at købe dem – at efterspørgslen halter bagefter. For eksempel blev tonsvis af fødevarer afbrændt under depressionen i 1930'erne samtidigt med, at millioner manglede mad på bordet.

Det cykliske mønster i de kapitalistiske kriser skyldes udsving i afkastet på investeringer – profitterne – da profitmotivet er hoveddrivkraften i kapitalismen. Når profitterne er høje, er der velstand i et samfund, og når de er lave, truer en depression. Spørgsmålet er så, hvad der har indflydelse på profitternes størrelse? Ifølge Marx skyldes udsvingene det forhold, at kapitalen har en tendens til at investere mere og mere i maskiner og teknologi og bruge mindre arbejdskraft. Marx mente, at dette fører til, at profittaten falder, idet det er arbejdskraften, der skaber profitten. En konsekvens af dette er, at profitten på et tidspunkt vil være for lille til yderligere at udvide systemet. Når firmaer ikke investerer længere, mindskes markedet for forbrugsvarer, og arbejdsløsheden stiger – og voila! Krisen er en realitet.

Finansialisering

Dette blev indledningen til det flere iagttagere har kaldt finansialiseringen, altså det faktum at finanssektoren har fået en dominerende position i økonomien, i og med at reguleringen, der blev grundlagt med 1930'ernes New Deal-politik, blev opgivet i 1970'erne. Man kan sige at Thatcher-Reagan duoen muliggjorde finansialiseringen ved simultant at ødelægge de sociale bevægelser med den ene hånd og deregulere finanssektoren med den anden.

Finansialiseringen har blandt andet medført, at en historisk stor andel af profitterne i dag udgøres af finansielle services. Andelen størrelse er omdiskuteret, men anslås til at ligge mellem 30 og 50% i 2007, hvor den i starten af 1980'erne ikke oversteg 15%. Samtidig har

RISER

Uanset om man køber teorien eller ej, er det et faktum, at der cirka er gået 40 år mellem de store kriser i verdensøkonomien siden 1850. Hver fireårig cyklus har haft sine særegne træk og været centreret omkring specifikke produkter og energikilder. Som eksempel er der i dag tegn på, at de store bilfabrikanter, der opstod omkring det forrige århundredeskifte, er ved at komme i seriøse problemer, fordi de ikke kan opretholde profitterne.

General Motors (GM) er den næststørste bilproducent i verden og ejer den mest automatiserede bilfabrik i verden i Lordstown, Ohio. Den kostede 100 millioner dollars at bygge i 1966, og i 2002 brugte firmaet 500 millioner dollars på at modernisere den, hvilket betød at de kunne nedskære arbejdsstyrken fra 7000 til 2500. Allerede syv år senere, bad GM om hjælp fra regeringen, og koncernen er nu gået i betalingsstandsning som et led i forsøget på genopretning..

I værste fald (set fra firmaet perspektiv) betyder de skrantende profitter, at firmaet ikke kan rationalisere produktionen mere, og må gå til grunde under en krise. Processen kan selvfølgelig forlænges, hvis firmaet modtager hjælp af en regering. På denne måde kan man sige, at krisen gavner systemets overlevelse og skaber plads for nye typer firmaer, ny arbejdsdeling eller nye måder at organisere produktionen på.

væksten i handlen med penge og værdipapirer været markant større end handlen med varer og tjenester.

Firmaer begyndte at ernære sig ved at opkøbe hinanden og monopolisere i stedet for at udvide produktionen, og tendensen til at kortsigtet spekulation erstattede de produktive investeringer tog til. Når man tænker på, at kapitalismen er drevet af udsigten til profit, er det faktisk ikke så underligt, at spekulatoren begyndte at få så meget vind i sejlene. Det var netop her, de største fortjenester kunne hentes - hurtigt.

I den forbindelse begyndte kredit at udfylde det tomrum, der var opstået for lønarbejderne i forbindelse med de stagnerende reallønninger, især i USA. Kredit kan i denne sammenhæng ses som en slags social tvang der kan medvirke til at erodere klassesolidariteten; når man er forgældet, er man mindre tilbøjelig

til at organisere sig som politisk kraft og udfordre kapitalens dominans. Eksplosionen af finansiel aktivitet hos arbejderklassen kan altså ses som et integreret element af den kapitalistiske modoffensiv, der opstod som svar på den organiserede modstand mod kapitalen fra slutningen af 1960'erne og frem til midt-1970'erne.

På denne måde begyndte arbejderklassen i Vesteuropa og USA at bruge finansmarkederne

til at højne sin købekraft. Hvor arbejdskampe og strejker er blevet besværliggjort af kapitalens øgede mobilitet, individualiseringen af arbejdets organisering og forsøget på at holde lønningerne nede, er mulighederne for at købe på kredit eksploderet.

Udfordring af neoliberalismen

Den økonomiske krise har medført en debat om hvorvidt neoliberalismen er klar til at blive begravet. Her hævder nogle, at de neoliberale dogmer er blevet systematisk udfordret af det globale Syd i løbet af de seneste 10 år, hvor det mest eklatante eksempel på dette er sammenbruddet i WTO forhandlingerne under Doha-runden i sommeren 2008 og den kontinentale venstredrejning i Latinamerika, der flere steder har medført enten nationalisering af naturressurserne eller løfter derom. Generelt er det ikke for meget at sige at store dele af

Latinamerika er i et åbent opgør med USAs indflydelse på kontinentet.

Andre fremhæver, at den neoliberale økonomiske strategi, frem for at være død snarere har fået udvidet sit domæne, i og med at Island som det første vesteuropæiske land siden 1976 har modtaget et milliardbeløb i lån fra IMF, med neoliberale lånebetingelser, efter det islandske banksystems kollaps i efteråret 2008. Den politiske tænkner, Naomi Klein, giver ikke meget for, at neoliberalismen skulle være død. Dette skyldes, siger hun, at den ikke på noget tidspunkt har været drevet af ideologi: "Den brugte ideologi, når det passede ind, men den var drevet af økonomiske interesser, og den vil komme rasende tilbage. Så den er ikke død, men vi kan slå den ihjel!" udtalte hun i en artikel i Information i oktober 2008.

Krisens geopolitiske konsekvenser

Neoliberalismens død eller ej, det er stadig et åbent spørgsmål om den økonomiske krise for alvor vil formå at rykke på den geopolitiske magtbalance på længere sigt, og om den er et symptom på den forskydning, der i de kommende årtier vil rykke verdens økonomiske magt fra USA til Asien.

Bretton Woods-systemets sammenbrud (*Red: det system der i efterkrigstiden knyttede dollaren til guld, og alle andre valutaer i samarbejdet til dollaren og cementerede USA's økonomiske dominans*) indikerede allerede

i 1960'erne, at USA's hegemoniske position var ved at smuldre. Siden da er USA's økonomiske styrke i forhold til omverdenen blevet svækket gradvist, som

da USA i 1985 gik fra at være udlåner til at blive nettodebitor og siden er blevet verdens største debitor og modtager af udenlandske investeringer. I dag er det Brasilien, Mellemøsten, Rusland, Indien og Kina der er blandt verdens største udlånere.

Og USA er afhængig af lån for at finansiere sit forbrug og sine krige. Her spiller Kina en vigtig rolle. Da Kina længe har solgt mere til USA end omvendt, har der ophobet sig store dollarreserver i Kina, som landet har kunnet låne til USA via køb af amerikanske statsobligationer. På denne måde har Kina været garant for det amerikanske forbrug de seneste 15 år.

Med til historien hører at dollaren pt. er historisk lav, hvorfor der er blevet sæt tvivl om dens status som international reservevaluta i fremtiden, en status den har haft siden 1970'erne. I marts i år foreslog direktøren for den kinesiske centralbank, Zhou Xiaochuan, at skabe en ny international møntenhed, som kunne erstatte dollarens position. Dette er ikke faldet i god jord hos Obama-administrationen, og det er forståeligt nok, eftersom den amerikanske position som førende global økonomisk magt ikke ville kunne overleve uden dollaren som reservevaluta.

Kun krisen kan løse krisens problem

Der går ikke en dag uden vi hører økonomer eller regeringer forudse: "Nu går det fremad! Udviklingen vender i 2010". Meget tyder imidlertid på, at de økonomiske forhold vil forværres de næste årtier, og at krisen vil have katastrofale konsekvenser for de mennesker, der nu skal til at løse kapitalismens problemer. For som det er set tidligere, er det mennesker der kommer til at betale prisen. Det værste scenarium for fremtiden er en depression på linje med den, der gik forud for Anden Verdenskrig og en tilbagevendende til den kapitalistiske økonomis mørke sider.

Sikkert er det, at hvis der ikke præsenteres nogle dybdegående analyser af krisen, vil der heller ikke kunne foreslås nogen dybdegående kure. Spørgsmålet er, om en genoptagelse af de keynesianske redskaber kan afhjælpe krisen.

Ifølge den økonomiske historiker Robert Brenner satte New Deal ikke en stopper for depressionen i 1930'erne, det var snarere oprustningen i forbindelse med Anden Verdenskrig, der gjorde udfaldet. Især den anden New Deal fra 1935 afhjælp på kort sigt den mangel på efterspørgsel, der indtraf i midten af 1920'erne, gennem prisreguleringer, arbejdsløshedsforsikringer, pensioner, støtte til fagforeninger og til landbruget. Men allerede to år efter var både produktion og investeringer faldet igen, og først med Anden Verdenskrig opstod der fuld beskæftigelse.

Hvis krisen følger tidligere mønstre, er det kun rationaliseringer og nye innovationer, som

ny teknologi, højere produktivitet og sænkning af kapital- og lønomkostninger, der kan lede kapitalismen ind i sin næste fase og dermed redde kapitalen. Depressionens problem løses ikke ved at støtte skrantende firmaer, men kun igennem depressionen selv. Kriser er altså systemrensende. Men denne gang synes det klart, at den økonomiske vækst er ved at nå sine naturlige grænser, og det er svært at forestille sig at opretholde det nuværende produktions- og forbrugsmønster i mange år frem i tiden, med den globale klimakrise i tankerne.

Derfor er det også nu, der er mulighed for at brænde igennem med kritikken af det økonomiske system, der er ansvarlig for de sidste 30 års gradvise økonomiske kollaps, den systematiske ødelæggelse af miljøet og som ofte må gennemgå destruktive kriser og depressioner for at opretholde sig selv.

Den økonomiske krise har produceret masser af vrede. I Island har protester drevet regeringen fra magten, i Irland og Ukraine har arbejdere besat lukkede fabrikker, i Frankrig har arbejdere taget deres chefer til fange, og i USA har der været stort ramaskrig over de bonusser, som chefer har fået betalt ud af penge fra hjælpepakkerne. Nu bliver udfordringen at rette vreden mod selve det sociale system der producerer ulighed.

Anna Storr-Hansen er med i Gaia-redaktionen

“VI VIL IKKE BETALE FOR JERES KRISE!”

I 2004 lavede Naomi Klein sammen med sin mand, Avi Lewis, dokumentarfilmen 'The Take', der beskrev de fabriksbesættelser og -overtagelser der fulgte i kølvandet på Argentinas dramatiske økonomiske sammenbrud i 2001. Opgivet af chefer og politikere tilbageerobrede tusindvis af arbejdere deres lukkede fabrikker og satte produktionen i gang igen. Ved offentlige fremvisninger af filmen i Europa og Nordamerika, var det altid det samme emne der blev bragt op: "Det er alt sammen meget godt i Argentina, men ville det nogensinde kunne ske her?"

Naomi Klein

Den verdensøkonomiske situation i dag, ligner til forveksling Argentinas i 2001. Det samme gør de protester og oprør der breder sig over hele verden, for eksempel scenerne fra Island, hvor folk gik på gaderne og hamrede og bankede på pletter og pander, indtil deres regering faldt. Den kollektive vrede på Island var vendt mod en elite, der kørte det engang blomstrende land i sæk, og samtidigt troede at de kunne slippe af sted med det. Som Gudrun Jonsdottir, en 36-årig islandsk kontorarbejder udtrykte det: "Jeg har fået nok af det hele. Jeg har ikke tillid til regeringen, jeg har ikke tillid til bankerne, jeg har ikke tillid til de politiske partier, og jeg har ikke tillid til IMF. Vi havde et godt land, og de har ødelagt det."

Protesterne på Island vækker også minder om en sang, der var populær i anti-kapitalistiske kredse tilbage i 2002: "*I er Enron. Vi er Argentina.*" Sangens budskab var enkelt nok: I, politikere og administrerende direktører, der kryber sammen ved en række handelstop-møder, er som de hensynsløse, svindlende ledere fra Enron. Vi, pøblen udenfor, er ligesom folk i Argentina, som, midt i en økonomisk krise, der minder uhyggeligt meget om vores egen, gik på gaden og hamrede på gryder og pander, mens de råbte, "*¡Que se vayan todos!*" ("De skal alle sammen gå!").

I Letland, hvor økonomien er hårdere ramt end noget andet land i EU, og hvor regeringen har vaklet på randen af et sammenbrud, blev hovedstaden gennem flere uger i januar rystet af protester, herunder af voldsomme gadekampe. Som på Island, er letterne rystet over at deres ledere nægter at tage ansvaret for krisen. På et spørgsmål om, hvad der forårsagede den økonomiske krise, svarede Letlands finansministre med et træk på skuldrene: "Ikke noget særligt."

Men Letlands problemer er ganske særlige: De selv samme politikker, der gjorde det mu-

ligt for 'Den Baltiske Tiger'-økonomi at vokse med 12 procent i 2006, er dem der får den til at skrumpes med et voldsomt fald på 10 procent i år.

Der er også andre ting i tidens protester og oprør, der vækker minder om Argentina. I 2001 reagerede de argentinske ledere på krisen med et brutalt spareprogram ordineret af den Internationale Valutafond: 9 milliarder amerikanske dollars i udgiftsnedskæringer, som især ramte sundhed og uddannelse. Det viste sig at være en fatal fejltagelse: Fagforeningerne iværksatte en generalstrejke og lærerne rykkede deres klasseundervisning ud på gaden og protesterne stoppede aldrig.

Afvisningen af at bære de værste konsekvenser af krisen, forener mange af de protester, der for tiden kommer nedefra. I Letland er en stor del af den folkelige vrede vendt mod regeringens sparepakker - massefrysninger, nedsatte sociale ydelser og nedskæringer af offentlige lønninger - tiltag der skal kvalificere landet til et kriselån fra IMF. I Grækenland, opstod optøjerne i december som følge af politiets nedskydning af en 15-årig, men det, der har holdt dem i gang, nu med landmænd i stedet for studerende i spidsen, er en udbredt vrede mod regeringens svar på krisen. I Grækenland fik bankerne en redningspakke på 36 milliarder amerikanske dollars, mens arbejdstagerne fik deres pensioner beskåret og landmændene fik så godt som ingenting. På trods af de ulemper det har medført, at traktorer har blokeret vejene, så støttede 78 procent af grækerne landmændenes krav. Ligeledes i Frankrig, hvor den seneste generalstrejke - udløst til dels på grund af præsident Sarkozys planer om at reducere antallet af lærere dramatisk - fik støtte fra 70 procent af befolkningen.

Den måske stærkeste tråd som forbinder den globale reaktion er en afvisning af logikken i "ekstraordinære politikker" - et udtryk

opfundet af den polske politiker Leszek Balcerowicz til at beskrive hvordan politikere, under en krise, kan ignorere lovgivningen for at få upopulære 'reformer' hurtigt gennemført.

Det erfarede regeringen i Sydkorea for nylig. I december forsøgte det regerende parti at bruge krisen til at tromle en meget kontroversiel frihandelsaftale med USA igennem. Politikerne tog 'den lukkede dørs-politik' til nye ekstremer, da de låste sig inde og barrikaderede døren med borde, stole og sofaer, så de kunne forhandle aftalen på plads i ro og fred. Troede de. For oppositionspolitikere bevæbnede med lægtehammere og en elektrisk sav brød ind

og organiserede en tolv-dages besættelse af parlamentet.

En anden lighed på tværs af protesterne, er en ny bølge af direkte aktion blandt arbejdere i de rige lande: Kooperativer fremstår endnu en gang som et praktisk alternativ til flere afskedigelsesrunder, og arbejdere i USA og Europa er begyndt at stille de samme spørgsmål som deres latinamerikanske kolleger: Hvorfor er vi nødt til at blive fyret? Hvorfor kan vi ikke fyre bossen?

Mønstret er klart – folk vil ikke acceptere, at regeringer reagerer på krise skabt af frimarkeds-ideologi ved at accelerere de nøjagtig samme miskrediterede dagsordner og de samme politikker. Som blandt andet italienske studerende har råbt i gaderne: "Vi vil ikke betale for jeres krise!"

I Argentina, som er den direkte inspira-

tion for mange af de nuværende arbejderaktioner, har der været flere fabriksovertagelser i de sidste 4 måneder end de foregående 4 år.

Eksempelvis chokoladefabrikken Arrufat, der pludselig blev lukket i slutningen af sidste år. Tredive ansatte besatte fabrikken, og på trods af at de tidligere ejere efterlod en gæld, har de været i stand til at holde produktionen i gang og skabe et overskud på 75.000 amerikanske dollars, hvilket betød at hver arbejder kunne få 1.000 US dollars og at de samtidig kunne gemme resten til den fremtidige produktion.

I Irland blev en fabrik i starten af året besat i 7 uger, da selskabet Waterford Wedgwood gik i betalingsstandsning efter at være blevet overtaget af en amerikansk kapitalfond. Kapitalfonden har nu sat 10 millioner euro af til en aftrædelsesfond, og der er forhandlinger i gang for at opretholde nogle af arbejdspladserne.

I Belfast i Nordirland besatte 200 arbejdere fabrikken Visteon, der fremstiller dele til biler, efter at de havde fået at vide at den skulle lukkes. Dagen efter fulgte 200 andre arbejdere trop på søsterfabrikken i Enfield. Over de næste par uger øgede Visteon fratrædelsesgodtgørelsen op mod 10 gange deres oprindelige tilbud, men det amerikanske selskab nægter at overføre pengene til arbejderne, før de forlader fabrikken, mens arbejderne omvendt nægter at forlade fabrikken før de ser pengene.

I kølvandet på bilproducenterne General Motors, Ford og Chryslers kollaps, har canadiske arbejdere indtil videre gennemført fire besættelser i år. I hvert enkelt tilfælde, er fabrikker blevet lukket uden at arbejderne har fået de erstatninger, som de havde krav på. Arbejderne besatte fabrikkerne for at forhindre at maskinerne blev fjernet, så de kunne bruge dem som et middel til at presse firmaet tilbage til forhandlingsbordet - nøjagtigt den samme strategi, som arbejdere i Argentina har brugt i forbindelse med fabriksovertagelser.

Også i USA har der været fabriksbesæt-

telser. I seks dage december sidste år besatte 260 arbejdere i Chicago deres fabrik, som producerer vinduer. Med en smart kampagne rettet mod selskabets største kreditor, Bank of America, med parolen "You got bailed out, we got sold out!" ("*I blev reddet, vi blev solgt!*") og med støtte og omfattende international solidaritet, vandt arbejderne de fratrædelsespenge de havde til gode. Og mere end det – fabrikken blev genåbnet under nyt ejerskab, og producerer i dag mere energieffektive vinduer med alle de ansatte tilbage på fabrikken til deres gamle løn.

I Frankrig har der i år været en bølge af såkaldte 'bossnappings', hvor vrede arbejdere har tilbageholdt deres chefer på fabrikker, der står over for lukning. Det er indtil videre gået ud over selskaber som Caterpillar, 3M, Sony og Hewlett Packard. En talsmand fra en fransk fagforening sagde i marts: "Dem, der sår elendighed, høster raseri. Volden udøves af dem, der nedlægger arbejdspladser, ikke af dem, der forsøger at forsvare dem."

Det der gjorde den argentinske opstand i 2001-02 enestående var, at den ikke var rettet mod et bestemt politisk parti eller mod en abstrakt korruption. Målet var den dominerende økonomiske model - dette var det første nationale oprør mod den samtidige deregulerede kapitalisme.

Det har taget et stykke tid, men fra Island til Letland, Sydkorea til Grækenland, er resten af verden nu endelig ved at få sine *¡Que se vayan todos!* øjeblikke.

Artiklen er en oversættelse, sammenskrivning og redigering af de to artikler "All Of Them Must Go" og "The Cure for Layoffs: Fire the Boss!"; begge bragt i det amerikanske magasin The Nation. Oversat og redigeret af Tobias Frost.

BESÆTTELSE OG BLIKBYER

Slummen vokser hastigt i Sydafrika. Vreden over den førte nyliberale bypolitik simrer under bliktagene og myndighederne går til nye yderligheder for at inddæmme og kontrollere bølgen af utilfredse urbane fattige. Kampen om slummen finder sted på kanten af byen.

Mikkel Ibsen og Lærke Cecilie Anbert.

Røgen stiger op fra de mange bildæk, der er samlet i stakke til bål på Symphony Way. Rundt om det største bål er en blandet skare af mennesker i alle aldre stimlet sammen. *"Nkosi Sikelel' iAfrika, Malupakam'upondo lwayo"* - de forsamlede folk stemmer i til den gamle sydafrikanske frihedssang, mens de stille bevæger sig til sangen med stearinlys i hænderne. Klokken er fire, tidlig morgen, og alle indbyggerne på Symphony Way er samlet for at mindes, at de gennem ét år har besat og bosat sig på den lange vej i små selvopførte skure. Mange af

beboerne sender blikke mod murstenshusene på den anden side af det lange pigtrådshegn kun et stenkast derfra. Akkurat et år tidligere var de på dette tidspunkt af morgenen netop blevet tvangsudsat fra disse huse af politiet. Minderne om den morgens tumult, tåregas og gummikugler udveksles og genfortælles nu omkring bålet.

I december 2007 besatte omkring 4000 mennesker de tomme huse i Delft. De havde alle stået på venteliste til statsopførte huse, nogle i mere end 13 år, og da det længe ventede boligprojekt i Delft så ud til at gå dem

Foto: I Capetown genhuses indbyggere i statslige slumbyer, som på alle måder minder om andre slumbyer - skurene er utætte, der er stor brandfare, elektriciteten er ustabil. Forskellen er blot at de nu er statskontrolleret.

forbi, valgte de ikke at vente længere. Familierne flyttede fra deres hidtidige hjem – små skure i andres baghave – og installerede sig i de knapt færdigbyggede rækkehuse. Efter blot to måneder i deres nye hjem, blev de dog på voldsom vis ryddet af politiet og stod igen på gaden. Familierne tilbragte natten sammen under åben sommerhimmel, og da morgenen kom, havde en del af dem besluttet sig for at blive. De organiserede sig som et afsnit af bevægelsen Anti-Eviction Campaign [kampagne mod udsættelser], og etablerede et selvstyrende og levedygtigt lokalsamfund lige dér på Symphony Ways solvarme asfalt.

Vejen er nu spærret af i hver ende af pigtrådsruller, tilfældigt fundne materialer er flikket sammen til hjem for de ca. 300 beboere, og et fællesskur – tjenende både som kontor, fælleskøkken og børnehave – er rejst på den tidligere kørebanes stiplede linje. Vand bliver ført til den lille by gennem en slange, som beboerne ulovligt har tilsluttet en nærliggende vandledning, og elektricitet er der ikke noget af.

Udenfor byen

Situationen på Symphony Way er langt fra unik. Da Sydafrika i 1996 vedtog en ny, inkluderende grundlov, blev en skelsættende lighedsskabende boligpolitik centralt indskrevet. 'Adequate housing', som det hedder, blev en universel rettighed - en ydelse som staten blev forpligtet til at levere gennem understøttelse af opbygningen af socialt og økonomisk bæredygtige lokalsamfund for alle. På trods af landets nogenlunde stabile økonomiske vækst er det dog ikke lykkedes regeringen at gennemføre denne målsætning. Tværtimod er ventelisten til en plads i de sociale boligbyg-

gerier vokset støt, og flere venter stadig, som beboerne på Symphony Way, på et hus.

Men naturligvis sidder disse folk ikke med hænderne i skødet. Overalt skyder selvbestaltede nybyggerier op, og det anslås at op til hver fjerde person i Sydafrika i dag lever i sådanne skursamfund, som myndighederne og medierne ganske ublu betegner 'slum'. Betegnelsen er problematisk, selvom den leder tankerne hen på mange reelle forhold: Ustabil og utilstrækkelig elforsyning, ingen eller dårlige vandforhold, manglende infrastruktur og periferisk beliggenhed.

Konceptualiseringen af disse samfund som 'slum' gør det nemlig nemmere for myndighederne at behandle dem som om et onde, en forlegenhed for staten der ikke blot bør undgås, men om nødvendigt *elimineres*. Slumbeboerne lever derfor i en tilstand af uforudsigelighed, og deres liv og hjem svæver i juridisk og politisk usikkerhed, under en konstant trussel om rydning og uden retslige krav på deres jord, huse eller ejendele. Slummen er altså ikke blot geografisk *uden for* byen: Slummen er uden for byens muligheder for beskæftigelse og uddannelse; uden for byens offentlighed, og dermed uden for tilstedeværelse i den parlamentariske diskussion; uden for byens lov og ret.

Organisering i slummen

Det er i denne kontekst, at beboerne på Symphony Way har besluttet at gøre modstand. Sammen med andre urbane fattige i Cape Town har de organiseret sig i Anti-Eviction Campaign og gennem solidaritet opbygget et alternativ til statens (manglende) løsninger.

Da myndighederne opsatte vandmålere, der skulle sørge for at beboerne kun fik det vand de betalte for, opfordrede Anti-Eviction Cam-

” Da myndighederne opsatte vandmålere, der skulle sørge for at beboerne kun fik det vand de betalte for, opfordrede Anti-Eviction Campaign til at destruere vandmålerne og hjalp flere lokalsamfund med dette, for at rent vand ikke skulle være et privilegium.

paign til at destruere vandmålerne og hjalp flere lokalsamfund med dette, for at rent vand ikke skulle være et privilegium. Og når lokalsamfund er rydningstruede, som beboerne på Symphony Way, kan de igennem Anti-Eviction Campaign fysisk og retsligt modsætte sig tvangsflytninger og repression.

Denne modstand mod staten betragter Anti-Eviction Campaign dog ikke som en modsætning til at kræve deres grundlovssikrede ret som borgere inden for staten. Sideløbende med deres direkte aktioner og ulovlige besættelser, kæmper de derfor en juridisk kamp for bedre forhold og retslige reformer. Eksempelvis har Symphony Ways beboere krævet, at den lokale regering opstillede midlertidige toiletter på deres besatte vej, og accepterede en officiel omdirigering af trafikken – krav myndighederne nu efterlever.

Ny boligpolitisk front

Kampen om retten til bolig i Sydafrika er under intensivering og ikke blot de nye sociale bevægelser, som Anti-Eviction Campaign er en del af, har taget nye og overraskende midler i brug.

I forbindelsen med det ideologisk hypede FIFA VM i sommeren 2010, har staten iværksat en ny offensiv mod de uformelle bosættelser langs motorvejene i Cape Town - angiveligt det største boligprojekt i Sydafrikas historie: N2 Gateway Project. I projektets første fase er mere end tusinde familier blev tvangsflyttet fra deres skurhjem langs byens væsentligste indfaldsvej, for at skabe plads til mere æstetiske, men naturligvis urimeligt meget dyrere, murstenshuse.

Denne komplette afvisning af skurboernes ret til den jord de bor på er langt fra overraskende og har på sin vis været et uændret træk

ved Sydafrikas by- og boligpolitik; under de britiske kolonimagters tvangsflytninger, under apartheids racistiske separatisme, og nu altså nyliberalismens økonomiske marginalisering af urbane fattige. Det nye ved boligpolitikken i 'det nye Sydafrika' er således ikke eksklusionen af uformelle bosættelser, men snarere hvordan skurerne igen dukker op *inde* i systemet.

Hvor de af N2-projektet udsatte skurboere før i tiden ville være hensat til gaden, og således autonomt kunne genopføre deres hjem lidt længere væk fra statens søgelys, markerer udsættelsen nu blot begyndelsen på statslig kontrol med deres liv og hjem. Under ly af statens grundlovssikrede ansvar for genhusning, placeres de nu i såkaldte TRAs, Temporary Relocation Areas [midlertidige genhusningssområder], enorme indhegnede områder med blikkure, der på alle måder minder om alle andre slumbyer - skurerne er utætte, brandfaren er kritisk, elektriciteten er ustabil, alting er midlertidigt - blot er de nu statsautoriserede, officielle. Stik imod tidligere tiders logik, hvor 'uformel' blev sat lig 'ulovlig', imiterer disse TRAs – eller 'transit camps' - slummens arkitektur, og det uformelle inkorporeres i systemet. I TRAs fusioneres det værste fra begge verdener - slummens politiske, juridiske, økonomiske udenforhed og statens omklamrende kontrol og overvågning – i en usikker, ustabil undtagelse; en lejr.

Blikkiesdorp

Disse statsbyggede tvangslagre for landets fattige bliver på afrikaans kaldt 'Blikkiesdorp', oversat til engelsk bliver det 'Tin Town', eller 'Blikby' på dansk. Udtrykket er på alle måder betegnende for lejrene, der ikke består af meget andet end blankt blik.

Blot hundrede meter fra Symphony Way er der opført en sådan blikby. Blikskurene på præcis 24 kvadratmeter er opført i snorlige rækker der ikke synes at slutte, men i stedet giver illusionen af at fortsætte uendeligt langt i det tørre sand. Imellem skurene er der opført nødtørftige bliktoiletter; blot et par vandhaner der skal række til hele lejrens behov er installeret; og regeringen er stadig i gang med at indlægge elektricitet på trods af at beboerne i lejren nu har boet der i over et år. Blikbyen omkranses af et kilometerlangt pigtrådshegn hvis eneste funktion er at adskille lejren fra omverdenen. På samme måde er den eneste indgang til området politibevogtet 24 timer i døgnet - ifølge lejrens beboere for at opretholde lov og orden og ikke mindst de særegne om 'god opførsel' som beboerne er underlagt. Således er en af de førende talspersoner fra Symphony Way forment adgang til Blikkiesdorp på grund af opfordring til fælles organisering.

Et par af blikskurenes beboere har forsøgt at indrette små haver for at personliggøre deres ellers fuldstændig identiske beboelser, men det er svært at få noget til at gro i den sandede jord og mange af haverne ser halvvisne og triste ud.

Blikkiesdorp bliver ofte sammenlignet med en koncentrationslejr, og blikbyens beboere gør sig da heller ingen illusioner om statens ringeagtelse af lejren. De fleste fæstner dog stadig håb ved lejrens status som midlertidig, en status som dog ofte drages i tvivl af omverdenen: Håndværkere er allerede sat i gang med at cementere fundamenterne under lejrens toiletter.

Frihedskamp eller undertrykkelse

Blikkiesdorp og Symphony Way ligger 5 minutters gang fra hinanden. Begge falder under betegnelsen 'uformelle bosættelser' eller slum; folk kæmper begge steder dagligt med samme mangel på basale fornødenheder; begge er placeret på den yderste periferi af Cape Towns geografi og bevidsthed. Men for beboerne er der en verden til forskel.

De to samfund er grundlagt med vidt forskellige visioner. Hvor Blikkiesdorps slum ikke blot er et socio-økonomisk spildprodukt, men en kalkuleret statslig kontrolmekanisme, er Symphony Ways skurby et udtryk for en trodsig afvisning af denne kontrol. På Symphony Way er hverdagen en frihedskamp og dagligdags-handlinger som madlavning med brug af det gratis, ulovligt tilsluttede vand bliver et symbol på deres fælles modstand - ikke på trods af, men i kraft af slummen. De ved, at den dag politiet kommer for at rydde dem fra vejen, vil de være dømt til en 24 kvadratmeters tilværelse under glimtende blik, tvang og konstant overvågning, blot hundrede meter nede af vejen. De ser derfor hver dag i deres selvkontrollerede samfund som en undvigelse af denne tvang.

På Symphony Way mindes man årsdagen for besættelsen af vejen; delvist sørgmodigt, men stolt.

Beboerne venter stadig på at blive tilbudt bedre og permanente huse af staten, men de ved alle at løsningen på problemet indebærer betragteligt mere end opførelsen af flere huse og at en varig ændring af Sydafrikas komplekse by- og boligproblematik har lange udsigter.

Imens fortsætter beboerne protesten gennem deres dagligdag. Mens det langsomt lysner samles beboerne i fællesskuret, de yngste falder udmattede om på madrasser og falder i søvn, mens vejens eneste bil kører i tomgang for at skabe strøm til at projektere billeder fra det forgangne år. Som afslutning på mindedagen fortsætter beboerne i demonstration ud mod en af Cape Towns større ringveje for at blokere trafikken og minde myldretidsbilerne om kampen på Symphony Way.

Mikkel Ibsen og Lærke Cecilie Anbert er begge medlemmer af Internationalt Forums nye Sydafrika gruppe. Gruppen var i februar i Cape Town og besøgte dér Anti-Eviction Campaign og bosætterne på Symphony Way. Læs mere på antieviction.org.za eller internationaltforum.dk/sydafrikagruppen

DEN NATIONALE BEFRIELESKAMPS PROBLEMER

Tredje del af artiklen kommer med nogle bud på hvordan befrielseskamp med et socialistisk perspektiv kan føres i en stadig mere globaliseret verden.

Torkil Lauesen

I del 1 blev problemet ridset op. Fra slutningen af 1960'erne og frem gennem resten af århundrede oplevede den nationale befrielseskamp i Den 3. Verden først en optur og så en gevaldig nedtur. Hvorfor kom der aldrig ordentlige sociale forhold ud af alle de kampe og revolutioner med socialisme på dagsordenen? Svaret indeholder både økonomiske og politiske forklaringer.

I del 2 tages der hul på udformningen af nye strategier. Hvordan kan den globale økonomi styres, således at der sker en udligning af rige og fattige lande? I denne 3. del diskuteres de politiske strategier.

Fra national befrielseskamp til globalisering fra neden

Imperialismen spillede en vigtig rolle i opbygningen af ideen om nationen og ikke mindst "det nationale folk" i det 18. og 19. århundrede. Den koloniale racisme skabte forestillingen om de europæiske civiliserede folk i modsætning til de vilde indfødte i Afrika, Latinamerika og Asien. Begreberne: national, folk og race var tæt forbundne. Et problem vi stadig trækkes med.

Den europæiske arbejderbevægelse blev i anden halvdel af attenhundredetallet

omklamret af nationale bevægelser og den oprindelige internationalisme i kommunismen fordampede. Det lykkedes i høj grad for imperialismen at splitte verdensproletariatet i en række stridende nationale fraktioner. Rosa Luxemburg opfordrede de europæiske arbejdere til ikke at gå i krig med hinanden i 1914, men i stedet føre klassekamp. Det var forgæves.

De progressive træk ved nationalismen er i dag højst tvivlsomme. Det nationale har historisk virket som en progressiv faktor i og med, at det har været et boldværk mod dominans fra andre magtfulde nationer eller ydre økonomiske, politiske eller ideologiske kræfter. Retten til selvbestemmelse for en nation er i realiteten en ret til frihed fra dominans fra stærkere nationer. I de antikoloniale og antiimperialistiske kampe blev nationalismen i form af nationale befrielsesfronter netop det våben, som besejrede koloniale og imperialistiske magter. Set i bakspejlet var de fleste antiimperialistiske bevægelser nok mere nationale end de var socialistiske. Socialister og kommunister formåede at stille sig i spidsen af den nationale kamp, men det betød ikke nødvendigvis at der blev etableret socialisme i de nye stater.

Antiimperialistiske politikker søger at beskytte nationen med regler og love, som skal hindre fremmed økonomisk og politisk indflydelse. Det nationale er progressivt som forsvarslinje mod mere kraftfulde ydre fjender. Men de selv samme funktioner, som skal beskytte nationen mod ydre fjender vendes ofte indad og bliver til undertrykkelse af interne meningsforskelle i den nationale identitets, sikkerheds og enheds navn. Beskyttelse og undertrykkelse

kan være
svær at
skelne.

Enten

bliver nationalismen til en undertrykkende kraft i et samfund, der søger at isolere sig fra den omgivne fjendtlige verden som i Nord Korea eller de revolutionære tvinges af et neoliberalt globalt marked til at blive "realister", som ANC i Sydafrika.

Ingen national nostalgi

Der er stadig mennesker, der vender sig mod nationalstaten for at søge beskyttelse mod den globale kapitalisme. Strategien går ud på at forsvare og gengive staten sine styringsmuligheder i forhold til markedskræfterne, og således skabe et bolværk mod den globale kapitalisme. Men den stærke nationalstat, som strategi mod kapitalens globalisering, er mere et tegn på manglende nytænkning end fornuft, og samtidig er det en farlig strategi. Racisme og nationalegoisme ligger i dens kølvand.

Nationen er tilsyneladende stadig den vigtigste ramme modstanden kan forestille sig for organisering og forandring. Til trods for sin relativt korte historiske levetid, er nationalstaten en så fast del af vores bevidsthed, at vi ikke kan forestille os en verden uden den. Det til trods for, at nationalstaten forvandles til et stadig mere ubrugeligt redskab til radikal forandring omkring ørene på os.

Hvad kan vi bruge

den historiske erfaring med de nationale revolutioner til i dag, hvor nationalstatens selvbestemmelse er under forsat nedbrydning og hvor det som Negri og Hart kalder "Imperiet" er under opbygning?

For det første bliver den gamle måde at tænke revolution på mere og mere vanskelig. Troen på "Bingo-revolutionen" som da Castro og Che kørte ind i Havanna og alt ville blive anderledes, synes mere og mere umulig. En socialistisk revolution kan i dag vanskeligt tænkes i en national ramme.

Hvis vi tænker efter, ville etableringen af f.eks. en socialistisk orienteret palæstinensisk nationalstat i 1970'erne eller begyndelsen af 80'erne være et meget vanskeligt projekt. Ikke fordi palæstinenserne ikke støttede ideen dengang, men fordi det ville have været en politisk trussel mod den herskende orden i Mellem-østen, en sådan revolution ville øjeblikkelig blive knust. Af Israel, af USA eller af reaktionære arabiske regimer. En befrielse af Palæstina måtte, som PFLP allerede dengang indså ses i sammenhæng med grundlæggende forandringer i hele den arabiske verden. De revolutionære bevægelser i El Salvador og Nicaragua

er Latinamerikanske eksempler på den nationale revolutions trange kår i USA's baggård.

For det andet har konfliktmønstret i verden en tendens til at skifte fra nationale til globale konflikter. Da Bush erklærede "Krigen mod terror" understregede han, at den ville udspille sig verden over og fortsætte på ubestemt tid. Den globale krig mod terror har udviklet sig til en krig uden tidslige og geografiske grænser. Den føres fra Afghanistan til Ishøj. Det er en krig, der ikke kan afgøres ved at vinde et slag, den kæmpes hver dag i en uforudsigelig lang fremtid. I en sådan permanent krigstilstand neddroles demokratiets rettigheder. Terrorlove, overvågning og hemmeligt politi bliver nødvendig, tortur er blevet en tålelig metode osv. Konflikten i Colombia eller Palæstina griber ind i vores hverdag. Vi må ikke støtte eller ytre sympati med oprørsbevægelser.

Når vi derfor i dag overvejer strategien for grundlæggende samfundsforandringer konfronteres vi med både vanskeligheder og nye muligheder. I dag er det ikke nok at tænke oprør som et klasseopgør i det nationale rum. Oprør er stadig en kamp mellem de undertrykte og de herskende i et samfund, men dette samfund tenderer både på det økonomiske og politiske plan mod det globale rum. Hvordan skal et sådant oprør mod imperiet udvikles? Hvorledes forbindes modstandens mangfoldige politiske kampe til et "oprør mod imperiet". "En anden verden er mulig" hedder parolen - men hvordan?

Globalisering fra neden er vejen frem

Vi må frigøre os fra den nationalisme vi blev

prakket på som ramme for frigørelse i forrige århundrede. Den har længe været en problematisk partner til socialismen. Den globale solidaritet må ikke kun være et ædelt offer fra en national arbejderklasse til en anden, men den centrale strategi. Det gælder ikke mindst som nævnt i del 2 af artiklen for fagbevægelsen.

Vi må forvandle os fra statsborgere til verdensborgere. Denne proces er undervejs. Finanskrisen, den såkaldte krig mod terror og klimaforandringerne tydeliggør de globale sammenhænge. Universelle menneskerettigheder har fået voksende moralsk, politisk og juridisk opbakning.

For at udfordre den globale kapitalisme er det nødvendigt at udvikle et alternativ, der er ligeså globalt i dets form og udbredelse. Globaliseringen fra oven må blive mødt af en globalisering fra neden. Hvis ikke vi kommer ud over nationen som ramme for vores liv, og i stedet udvikler det globale perspektiv for modstand og forandring, med vægt på klasse, køn og antiracisme, så bliver vores modstand mod den globale kapitalisme og dens institutioner, vanskelig at skelne fra den nationale højrefløj, fra Le Pen til Pia Kjærsgård. Vi befinder os i en situation hvor lige del mangel på nytænkning og angst for at slippe de gamle strategier, hindre os i at udvikle nye visioner, praksisser, strategier og organisationsformer. Vi må vove springet.

En ny vision

Vi har brug for en vision om "en anden verden". Størstedelen af verdens befolkning lever i fattigdom. Afslutningen på "Den Kolde Krig" betød ikke fred, men begyndelsen til en ny

” Det paradoksale ved den nye globale kapitalisme med dens enorme produktionspotentiale er, at den fjerner rimeligheden ved social nød og ulighed samtidig med, at den fortsat skaber den.

global Hundredeårskrig: ”Krigen mod Terror”. Vores levevis er i færd med at nedbryde den globale økologiske balance.

Vi har som kommunister brug for en ny vision fordi den gamle model ikke fungerede og ikke længere har tiltrækningskræft. Siden Det Kommunistiske Manifest blev skrevet i 1848 har millioner villet kæmpe og dø for ideen om kommunisme op gennem det tyvende århundrede. Vi har haft mere end hundrede år og talrige revolutioner og magtovertagelser uden at kunne realisere visionen i en tiltrækkende udgave.

Den ”reelt eksisterende” socialismes sammenbrud i 1989 og den globaliserede kapitalismes enegang løste ikke klodens problemer. Verdens goder er stadig ulige fordelt og verden er præget af social uro og voldelige konflikter. Men uroen og konflikterne mangler ofte et perspektiv af frihed, lighed og fællesskab. Modstanden er præget af blindt raseri, og hvis der er en vision virker den mørk og præget af fundamentalisme. Den palæstinensiske modstandskamp er et eksempel på dette skifte. I 1970’erne var visionen en panarabisk socialistisk stat fra Irak til Marokko, i dag er visionen for en væsentlig del af modstanden et muslimsk, fundamentalistisk Palæstina. Der var et klart socialistisk perspektiv i at støtte befrielseskampen mod USA i Vietnam i 70’erne. Det er vanskelige for socialister at finde nogle organisationer at alliere sig med i Irak eller Afghanistan. Det socialistiske perspektiv i dagens antiimperialisme kan være svært at få øje på.

Visionen om en ”anden verden” må på en gang tage afsæt fra - og være i opposition til - verden af i dag. Ligesom den socialistiske

bevægelse tog afsæt i - og var en kritik - af den tidlige kapitalisme. Arbejderklassen, fabrikken, den moderne samfund, individ og stat var en del af kapitalismen, men samtidig forudsætning og springbræt for forsøgene på at etablere kommunistiske samfund. På samme måde er vor tids kapitalisme med dens informations-, kommunikations- og videns teknologi, globalisering og neoliberalismen en forudsætning for og sprængbræt til at formulere en radikal anden verdensorden. Den ny teknologi giver nye muligheder for organiseringen af samfundet. Globalisering kan blive udgangspunkt for et opgør med opdelingen af verden i rige og fattige lande og for en demokratisering af verden, i stedet for de evindelige nationale konflikter. Neoliberalismens vægt på individets frihed kan danne udgangspunkt for nye former for fællesskab, som bygger på respekt for forskellighed og autonomi. Det handler om at vende de eksisterende logikker og sandheder på hovedet, at dreje perspektivet og tage neoliberalismen på ordet med dens løfte om frihed og menneskers selvforvaltning. Det paradoksale ved den nye globale kapitalisme med dens enorme produktionspotentiale er, at den fjerner rimeligheden ved social nød og ulighed samtidig med, at den fortsat skaber den.

Økonomiske visioner

Jeg har nævnt global ”Keynesianisme”, i del 2, som en mulig strategi for mere global lighed. Det er et problem for venstrefløjen, at vi ikke har realistiske og tiltrækkende bud på hvordan vi vil organisere samfundet. Nationaliseringer og statsforvaltning a la Sovjetunionen var

” Hvis ”virkelig frihed” findes, så må det være en praksis, der muliggør en stadig forandring af ”spillereglerne” - af normer og værdier.

ikke den store succes. Vi mangler konkrete og troværdige alternativer til den neoliberale globalisering.

Selv om vi ikke kan og skal planlægge fremtiden i detaljer, men må udvikle vores politik hen ad vejen, så skal vi kunne fremlægge konkrete forslag og krav, der viser fremad mod et troværdigt alternativ, hvis vi skal kunne mobilisere folk til forandring. Vi må vise, at vi vil og kan styre en ”anden verden”. Det er i en sådan sammenhæng jeg ser kravet om global Keynesianisme som et skridt på vejen. Lige som den nationale Keynesianisme løste op for 1930’ernes økonomiske krise og skabte større lighed inden for nationalstatens rammer, kan en global Keynesianisme løse op for den globale finanskrisen og skabe større lighed – nu på verdensplan.

Politiske visioner

Socialisme drejer sig om at opfylde menneskelige behov – og hvem er nærmere til at definere disse end folk selv? Det er afgørende at udvikle institutioner og procedure, gennem hvilke folk kan tage del i de beslutninger der vedrører deres liv. Mange mennesker siger i dag, at politik ikke interesserer dem – men de ønsker alle mere indflydelse over deres liv. De opfatter simpelt hen ikke deres hverdagsliv som politisk, eller de tror ikke på muligheden for indflydelse. Det drejer sig om at give mennesker direkte indflydelse på deres arbejds-situation, deres forbrug, deres boligsituation – deres hverdagsliv. En direkte demokratisk repolitisering af hverdage ved siden af det repræsentative demokrati. Politik er ikke kun for professionelle politikere. En sådan direkte

deltagelse klargør vores gensidige afhængighed – at vi er individer i et fællesskab. Det muliggør at modstridende interesser kan mødes, men der alligevel kan opstilles fælles mål

Men det lokale kan blive reaktionært, hvis det lukker sig om sig selv. Det lokale må forbinde sig med det regionale og globale. For at styre den økonomiske udvikling må en række beslutninger træffes mere centralt. Det overordnede forhold mellem forbrug og investeringer, den regionale fordeling af investeringer osv. Sådanne beslutninger må tages af organer udgået fra en demokratisk valgt repræsentativ forsamling på forskellige niveauer. En sådan myndighed kan være global, omfatte flere gamle nationalstater, være regional eller lokal alt efter karakteren og omfanget, af det, der skal beslutes.

På global plan er brug for en demokratisering af De Forenede Nationer. Hvorfor skal de lande, der vandt Anden Verdenskrig have magten i Sikkerhedsrådet? FN kan f.eks. demokratiseres ved etableringen af en Folkeforsamling, hvor hvert menneske har en stemme. Det vil ikke mindst give Den tredje Verden den demokratiske tyngde den har krav på.

Lighed med respekt for forskellighed

I den ”reelt eksisterende socialisme” praktiserede man i høj grad lighed som ensshed. En global solidaritet må basere sig på respekt for forskellighed, mere end på solidaritet baseret på ensshed. En solidaritet, hvor jeg anerkender, at du er anderledes og kan gøre en forskel, hvis du anerkender min forskellighed og at jeg kan

gøre en forskel. En verden med plads til mange verdner. Det betyder ikke en accept af økonomisk ulighed, klasseforskelle, kønsdiskriminering eller racisme, men at målet ikke er at vi alle skal være ens.

Et væsentlig forhold ved "en anden verden" er at den er antifundamental. Forstået på den måde, at der ikke er én "sandhed". Her tænker jeg ikke blot på religion, men også på alle mulige politiske, sociale og samfundsmæssige forhold. Ingen har monopol på sandheden, hverken kirken eller partiet. En "sandhed" gør os ikke frie. Frihed er at overtage kontrollen med produktionen af sandheder.

Frihed

Den kommunistiske vision er drømmen om frihed, lighed og fællesskab. Men "friheden" er ikke blot noget, der træder frem i fraværet af magten. Tag for eksempel befrielsesbevegelserne. Deres kamp for befrielse fra kolonialisme og imperialisme var ikke i sig selv tilstrækkeligt til at etablere en styreform, der kunne skabe et "frit" samfund. Befrielse - som en kamp mod en form for magtudøvelse, skaber ikke nødvendigvis frihed. Man må skelne mellem begrebet "frihed", som det bruges i en kamp og modstand mod magt, og "frihed", som den udøves som livsform i samfundet.

Tag for eksempel forandringerne i den gamle Østblok. Den neoliberale "frihed" er ikke noget, de får blot ved at befri sig fra de gamle styreformer. Liberal frihed er noget der skal læres. Etableringen af "det frie marked" kræver bogholdere og revisorer, managementkonsulenter og marketingeksperter, advokater og administratorer, som skal fremtvinge de be-

tingelser, hvorunder "loven om udbud og efterspørgsel" kan sætte sig igennem. De måder at beregne og styre på, som vil få individerne til at handle og tænke som konkurrerende og profitmaksimerende individer, skal indpodes. Man skal forvandle arbejdere til "motiverede ansatte", som frivilligt stræber efter at yde det bedste for firmaet. Man skal lære forbrugere at vælge "frit" mellem udbuddet af produkter - hvis de ellers har penge. De "ufrie" mennesker fra Østblokken, kan ikke blot befries, de skal lære sig at blive frie i en omformningsproces, der kræver disciplinering og undervisning i nye værdier og normer fra universitetsniveau til TV-kanalernes reklamer, serier og underholdningsprogrammer.

Det samme gælder Iraks befolkning. Det er langt fra nok at befri dem fra Saddam Husseins diktatur. De skal nu lære at leve som "frie" mennesker, hvilket betyder, at de skal overtage de vestlige normer for demokrati og frihed.

Modstanden mod neoliberalismens frihedsbegreb handler om at omdefinere dens normer og værdier for rigtig og forkert. Hvis vi har valgfrihed, så har vi vel også ret til at fravælge neoliberalismen. Ret til at udvide og forandre vurderingen af, hvad der er falsk og sandt. Skabe styreformer, produktionsformer og livsformer, som muliggør en anden form for "frihed". Frihed er vel ikke normalisering?

Men denne kommunistiske form for frihed har dermed også sine værdier og normer. Den er ikke bare fravær af magt. Den har også værdier og kræver selvdisciplin og ansvarlighed. Hvis "virkelig frihed" findes, så må det være en praksis, der muliggør en stadig forandring af "spillereglerne" - af normer og værdier.

Ligesom det må være en praksis der søger en udligning af ulige magtforhold. En frihed til at være, handle og udtrykke sig anderledes og dermed også til at forandre omverdenen og sig selv.

Hvordan kommer vi der hen?

Globaliseringen betyder, at vi må tænke "revolution" anderledes. Dels er en mere eller mindre simultan global overtagelse af magtens institutioner, a la stormen på Vinterpaladset i 1917 umulig. Dels har vi har haft en alt for statscentreret analyse af magten. En tro på, at kernepunktet var erobring af statsmagten, og med den kunne vi forandre samfundet. Erfaringerne fra snesevis af erobringer af statsmagten har vist, at så let er det ikke. 75 års statsmagt i Sovjet skabte ikke en radikalt andet samfund. Den måde mennesker arbejdede på i fabrikken lignede til forveksling arbejdet i en kapitalistisk fabrik. Byens liv, skolen, familien, i Sovjet adskilte sig ikke radikalt fra disse institutioner i de kapitalistiske lande. Che drømte også om at skabe "det socialistiske menneske" efter erobringen af statsmagten i Cuba – er det lykkedes? Og er det statens opgave?

Jeg tror ikke statsmagten magter ret meget i den henseende. Statsmagt er væsentlig, men den er bedre til at undertrykke og kontrollere med, end at skabe fornyelse og frihed med. Statsmagten er et ret stumt instrument, når det drejer sig om at forandre menneskers normer og værdier.

Man kan sige, det er nødvendigt at kontrollere statsmagten, da statsmagten ellers kan undertrykke de kræfter, der vil revolutionere samfundet. Men selve den revolutionære kraft

er langt mere kompleks og decentral end statsmagt. Magten er også det, at kunne definere hvad der er godt og ondt, sandt og falsk. Magt er indlejret i normer vaner, holdninger. Denne kamp om menneskers værdier foregår overalt og på mange niveauer og åbner derfor mange og nye felter for kamp og mange nye modstandsformer. DDR's statsmagt smuldrede, da ingen troede på dets værdisæt. Tænk på hvilken magt islams værdier og normer spiller i konflikterne i Mellemøsten og Asien.

Når vi tænker kampen om magten, må vi derfor være åbne overfor mange muligheder og former for handling.

Der er lyspunkter

Når jeg ser tilbage har det ikke blot været en lang nedtur for befrielseskampen. Der blev gjort op med kolonialismen i Afrika og Asien. Der blev sat en stopper for apartheid i det sydlige Afrika.

En række diktatorer i Mellem- og Sydamerika blev væltet. Palæstinenserne skæbne blev sat på dagsordenen. Det blev ikke til ret meget socialisme, slet ikke i en form vi havde håbet på. På den måde var "den reelt eksisterende socialismes" opløsning ikke negativ. Det rummer en mulighed for at definere socialisme på ny.

Der er lyspunkter i kampen. I 1995 indledte Zapatisterne deres oprør i Chiapas i Mexico. De så deres kamp for den oprindelige befolkning i Chiapas, som en glassplint i et kalejdoskop, hvis glasfragmenter består af mange forskellige former for liv, projekter og visioner. Men ligesom alle glassplinterne i kalejdoskopet er underkastet rørets drejninger, er mennesker overalt på jorden underkastet den globale

” Statsmagt er væsentlig, men den er bedre til at undertrykke og kontrollere med, end at skabe fornyelse og frihed med.

kapitals logik. Denne fælles skæbne samler mangfoldigheden af mennesker i en fælles modstand - i et fælles mønster som i kalejdoskopets mønster af glassplinter.

Zapatisterne formåede at skabe et globalt netværk af alliancer gennem brug af nye kommunikations midler og former. En del af netværket er modstanden mod ”globalisering fra oven” som kom til udtryk ved demonstrationerne mod WTO, der begyndte i Seattle 1996.

Et andet konkret resultat af denne proces er de globale og regionale møder mellem modstandere af neoliberalismen - kaldet ”Social Forum”, hvor kamperfaringer og nye visioner siden er blevet udvekslet.

Men også andre steder i Latinamerika har venstrefløjen gjort fremskridt. I Brasilien kom fagforeningslederen De Silva til magten. I Chile og Argentina vandt venstreorienterede partier regeringsmagten. I Bolivia og Ecuador blev de oprindelige folks krav sat på dagsordenen af stærke politiske partier. I Venezuela blev Hugo Chávez præsident. Det der i begyndelsen lignede en caudillo-politik a la Peron i Argentina, er gået videre og åbnet op for en folkelig mobilisering.

I Colombia kæmper en gammel befrielsesbevægelse, FARC, stadig. Det skal blive interessant at se om FARC formår at udvikle en befrielsesstrategi, der matcher de udfordringer en globaliseret verden stiller.

Opsummering

Den globale ulighed mellem rige og fattige lande, som konsekvens af århundreders udbytning, kan kun løses via globale løsninger.

De nationale socialistiske revolutioner i Den 3. verden har ikke afgørende kunnet hæve levestandarden. Nationalismen er blevet et problem for socialismen.

Der er brug for en global keynesianisme omfattende: handel, investeringer, pengepolitik og arbejdskraft på linje med den nationale keynesianisme, der hjalp europæiske lande ud af 30'ernes krise. I kølvandet på finanskrisen burde der være gode betingelse for at rejse kravet om global keynesianisme i stedet for WTO, IMF og Verdensbankens neoliberale politik. Men dette skift kommer ikke af selv men kun via et pres fra en globalisering fra neden.

Der er stadig brug for en vision om en radikalt anderledes verdensorden. Den reelt eksisterende socialisme, som den så ud i Sovjet og Østeuropa og som den har udviklet sig til i Kina, har mistet sin tiltrækningskraft. Visionen må tage udgangspunkt i en globaliseret verden og dermed en multikulturel verden. Det betyder et lighedsbegreb med respekt for forskellighed.

Nationalismen er blevet et problem for socialismen. I forhold til befrielsen fra kolonialisme og imperialisme spillede nationalismen en progressiv rolle i den tredje verden, men blev samtidig kilde til konflikter.

Visionen om en anden verden må konkretiseres og eksemplificeres for den kan vinde tilslutning og ikke forblive en drøm. Vi må kunne vise de første skridt mod de langsigtede mål.

Del 1 og 2 blev bragt i Gaia nr. 61 og 62

FRIVILLIG I KAMPEN OM JORDEN

Lars Gaardsøe

Nina Lendal er én ud af den håndfuld danske unge, der har levet som frivillig ledsager blandt Colombias bondesamfund. Bønderne betaler tit en høj pris for deres drøm om at skabe frie og selvstyrende lokalsamfund. Der foregår en nådesløs kamp mellem småbønderne og store jordejere og firmaer, som holder meget af den frugtbare jord i det sydamerikanske land i et jerngreb.

For at lægge en dæmper på vold og trusler fra soldater i ledtog med jordejere, har den colombianske bondebevægelse oprettet ledsagergruppen IPO, der består af frivillige aktivister fra mange lande, blandt andet Danmark.

Nina sluttede sig til IPO – eller International Peace Observatory – i 2007 og har arbejdet som ledsager i Colombia i 8 måneder.

- Det er utroligt bekræftende at være ledsager.

Når vi dukker op i vores skrigende IPO-veste siger bønderne hele tiden at det er så fedt, at vi er kommet, og at vi gør, at de ikke føler sig glemt, fortæller Nina.

- Til gengæld kan det godt være hårdt at sidde tre dage på et muldyr. Jeg synes selv jeg var rimelig god, men muldyr er altså enormt stædige. Og bønderne mobbede mig og påstod for sjov, at det var synd for muldyret af have mig som passager.

Idealer om fællesskab

Bondebevægelsen har hårdt brug for udenlandske ledsagere for at kunne gennemføre noget så simpelt som et seminar. Hvis ikke der er internationale gæster tilstede, er risikoen stor for at soldater eller revolvermænd griber lejligheden til at angribe eller true deltagerne. Til gengæld spænder tingene som regel

Uddrag af et trusselsbrev udstedt af dødspatroljen De Sorte Ørne i Bogotá i maj 2009:

"Vi fortsætter vores kampagne for at genskabe den Nationale Identitet (...) og for at forsvare den private ejendom og de kollektive interesser. Derfor vil vi udrydde enhver form for socialt afskum: guerillaer, fagforeningsfolk (forklædt som menneskerettighedsforkæmpere), forbrydere (tyveknægte og bandemedlemmer)."

Herefter følger en lang liste med navne på personer og grupper fra kvindebevægelsen, flygtningegrupper, studenterorganisationer, fagforeninger og advokater.

fredeligt af, når der er besøg udefra. Hæren vil nemlig ikke have et dårligt image i udlandet.

Bønderne kæmper for kollektiv ejendomsret til deres jord og arbejder ud fra en andelsbevægelses-tanke, forklarer Nina.

- *Europæere har tit alle mulige idéer om, hvordan fattige samfund skal udvikle sig. Dét er der kommet mange grimme ting ud af. IPO arbejder på en anderledes måde. Vi blander os ikke i de colombianske organisationers arbejde. Det er bønderne i Colombia, der selv definerer hvad projekterne går ud, forklarer Nina.*

Bønderne har skabt deres egne kooperativer, som driver en rismaskine og avler vandbøfler. Målet er at skabe selvforsynende lokalområder. Bøndernes model er i direkte modstrid med regeringens udviklingsplaner for landområderne, hvor der stort set ikke er plads til småbønder, eller hvor de bare spiller rollen som billig arbejdskraft på store plantager for fx biobrændsel.

Kollektiv med mad fra Middelhavet

Der opholder sig typisk mellem 7 og 15 internationale ledsager i Colombia ad gangen. Når de ikke er ude på en mission for

bondebevægelserne, holder de til i IPO-huset i hovedstaden Bogotá. Udover skandinavere kommer ledsagerne mest fra Sydeuropa.

- *IPO-huset fungerer ligesom et kollektiv med fælles madordning. Forskellen er at man tit kan være heldig at der bliver lavet fransk, italiensk eller katalansk mad, fortæller Nina.*

Hvordan bliver man ledsager i Colombia?

Ledsagere bliver udvalgt af IPO Skandinavien, der bl.a. lægger vægt på at ansøgeren kan tale og forstå spansk og at hun eller han deltager aktivt i forberedelses-seminarer. Se mere på ledsagerne.dk, hvor du også kan læse blogs fra IPO-frivillige. Du kan også skrive til kontakt@ledsagerne.dk

Med døden i hælene

Hver uge bliver aktive fagforeningsfolk, studerende og bønder myrdet af dødspatroljer i ledtog med Colombias sikkerhedsstyrker. Ifølge Colombias fagbevægelse CUT er mindst 2.700 fagforeningsfolk blevet slået ihjel i de seneste årtier. Formålet med mordene er bl.a. at skræmme unge fra at organisere sig og deltage i arbejde for demokrati og menneskerettigheder.

Afsender:
Internationalt Forum
Griffenfeldsgade 41
2200 København N

PP DANMARK

Returneres ved varig adresseændring

